

Hvilka resultater en sådan spekulaton måste medföra, är likaså lätt att förutse, som det är omöjligt att icke allaredan finna detta förutseende bekräftadt af erfarenheten. Man behöfver blott skåda omkring sig bland dagens politiska litteratur. Hvilken förvirring i begreppen och hvilken godtycklighet råder der icke? Æstetiken är, såsom egentlig filosofisk disciplin, i Sverige alltför ny, för att derå kunde göras några större anspråk. Det ringa af spekulativ Teologi (Dogmatik), som framträd i dagen, vittnar om den största löslighet. Såsom prof anföra vi blott Lundblads Teologi. Äfven i juridiken ser man de aldra vanligaste frågor diskuteras med stort allvare, såsom något helt nytt, allt i följd af den obestämdhet, som råder uti de juridiska begreppen om t. ex. ansvarighet, embetsmannamyndighet, o. s. v. Ännu större skall förvirringen blifva, då de politiska stridigheterna småningom lemnat rum för frågor om familjen, kommunen, kyrkan, med ett ord, då den länge förberedda religösa Reformationen en gång bryter löst, en ny protest inom Protestantismen. I sådana tider visar spekulatonen sin makt, och det folk, hos hvilket denna är mest allvarlig och bunden, går lättast igenom brytningen.

20

46 KONSTITUTIONS-UTSKOTTETS FÖRSLAG TILL VAL-LAG

Freja n:o 57 21. VII 1840

Det är icke utan en viss skygghet vi företaga en granskning af detta förslag. Den blir också derföre kort. Gerna hade vi önskat se detsamma af den beskaffenhet, att derpå en Representationsreform möjligen kunnat byggas. Men tyvärr visar detsamma dertill ingen utsigt. Man tror kanske, att denna vår öfvertygelse härleder sig ifrån ett billigt misstroende till de privilegierade Ståndens benägenhet att uppoffra sina prerogativer? Tvertom! Vi anse nemligen, att detsamma skall möta mesta motstånd hos de opprimerade. Mången skall också kanske finna det oförsigtigt att väcka uppmärksamheten derpå. Vi skulle vara af samma mening, om vi icke tvingades att förutse de vådor, hvilka ett band på *folkets* politiska frihet i en framtid ofelbart skola framkalla. Minst äro vi fiendtligt sinnade emot tendensen, att åt den öfvervägande bildningen inrymma ett så stort rum i Representationen som möjligt. Men vi hysa det förtroende till bildningens makt, att den *oberoende af ett öfvervägande röstantal* skall blifva ledaren af samhällets angelägenheter, och vi gifva den derföre sin rätt, utan att kränka någon annans.

40

Saken är enkel och kan i det närmaste uppställas i siffertal. För det första tillkommer, enligt detta förslag, en arrendator (på 10 år) å landet blott *en* röst, då den sjelfegande jordbrukaren har *två*. Han måste dessutom äga ett »sjelfbestånd beräknadt för *tio* år, då åter borgersmannen i stad äger valrätt, om han bevisligen i *tre* år *haft* sin utkomst. För det närvarande träffar denna olikhet i rättigheter ett jmförelsevis ringa antal medborgare. Den missbelåtenhet, som deraf blir en följd, kan derföre skyllas uppå omöjligheten att göra alla till viljes. Vigtigare är då det utstängande ifrån Representationen, som i *följd af sjelfva valsättet* till en del träffar den sjelfgande Bonden.

50

Det är väl att förutse vid hvarje Representationsreform, som gör valbarheten oberoende af Stånd, att den egentliga bonden mindre ofta skall blifva *medlem* af Representationen. Deri ligger också naturligtvis intet ondt, att Bondeståndet till sina Representanter väljer hvilken upplyst och rättskaffens medborgare som helst. Men genom nu föreslagna valsätt, då

icke blott städernas innevånare samt fabrikanter och slöjdeidkare i allmänhet, utan äfven embetsmän och pensionstagare *välja gemensamt*¹ med Bonden, och då härtill kommer, att valen ske *genom Elektor*er, så skall det ofelbart *ofta* inträffa, att Bonden icke finner sig representerad i den utkorade Representanten. Om fördelen af öppna eller slutna voterings-sedlar i allmänhet äro rösterna delade. Det säkra är, att valet med *slutna* sedlar skall öppna möjligheten för öfriga Elektorer, att bestämma de af Bondeståndet valdes votum, då kommittenterne sakna hvarje kontroll öfver huru Elektorn motsvarat deras förtroende. Allt detta skall, på den punkt af politiskt medvetande Bondeståndet nu befinner sig, förr eller
10
sednare alstra en missbelåtenhet, så mycket vådligare, som Bondeståndet då saknar hvarje laglig utväg att genomdrifva en ny reform.

Å en annan sida är i många orter (i de norra) embetsmännens och ståndspersonernes antal så ringa, att deras rösträttighet blir lika med ingen. En prest t. ex., som är enda ståndspersonen i socknen, kan föga hugnad äga af sin ena röst.

Men icke mindre betänkligt blir antagandet af detta förslag för städerna. Dels genom en högre census, dels genom deras sammansläende med landet, minskas också städernas betydelse i Representationen. Lägges härtill den inskränkning, som det egentliga borgerskapets val komma att lida uti de städer, uti hvilka en talrik embetsmannaklass finnes, så lemna detta förslag äfven Borgarståndet alltför många anledningar till obelåtenhet.
20

Läsaren finner, att våra anmärkningar hufvudsakligen grunda sig på den fordran: att hvarje medborgare i samhället måtte äga *öfvertygelse* om sitt deltagande i ordnandet af statens angelägenheter. Vissheten härom är i alla representativa stater af högsta vikt och utgör roten till laglydnad och belåtenhet med det bestående. En Representation, som betager individen denna visshet, är ingen Representation, ty till denna hörer att folket i deras makt, hvilka kallas folkets ombud, äfven verkligt ser sin egen makt. Att KonstitutionsUtskottets förslag till Vallag icke afser en sådan öfvertygelse, är dess första och största fel.
30

Om det öfriga af detta Representationsförslag, om Enkammerssystemet o. s. v., lönar det icke mödan att tala. Den *dissensus*, som i afseende å Kamrarnes antal råder i Utskottet, finnes väl äfven utom detsamma. Men för att dömma af de röster, som i ämnet låtit höra sig, är önskan för tvenne sjelfständiga Kamrar den vida öfvervägande, och Utskottet kan således förutse, att dess förslag i den delen går öfverända. Den *Norvego-*
40
*mani*², som styrer det hela, torde också komma att till det hela väcka ett billigt misstroende.

¹ Det bör märkas, att hvarje embetsman (prest, civil eller militär) för sin person äger *en* röst, då en hemmansägare ofta blott äger en fjerdedels röst. På alla de orter, der ett större antal af possessionater af ståndspersonsklassen finnas, skola derföre *ståndspersonerne* bestämma Elektorsvalen.

² Denna mani sträcker sig dock icke till upptagande af det i den Norrska Grundlagen dugliga, såsom t. ex. stadgandet i 59 § om ett bestämdt förhållande mellan städernas och landets representanter.

10

20

30

40

50